

Kerkdienst Janskerk 29 oktober 2017

Thema: Worstelen met God

Lezing: Genesis 32: 23-33

Voorganger: Jasja Nottelman

Inleiding

Jakob is onderweg naar zijn vaderland en naar zijn broer Esau. Na een lange periode keert hij terug naar zijn land, met de angst in zijn hart hoe hij daar ontvangen zal worden. Hij neemt allerlei geschenken mee om Esau mild en gunstig te stemmen. In de holte van de nacht, als het duister ons gevangen kan houden, helpt Jakob zijn vrouwen de rivier de Jabbok oversteken, de laatste barrière op weg naar zijn familiegrond. Hij blijft de hele nacht achter, alleen. Zelf kan hij de oversteek nog niet maken, hij worstelt die lange donkere nacht met iemand. Is het een engel, een onbekende, zijn eigen schaduwen en demonen uit het verleden? Wie zal het ons zeggen? Jakob vraagt de onbekende naar zijn naam tegen het ochtendgloren, maar krijgt geen antwoord. Jakob zelf is degene die verandert door de worsteling. Vanaf nu heet hij Israël, omdat hij met God en mensen heeft gestreden, en heeft gewonnen. Jakob maakt als het ware een transformatie door, hij keert terug naar zijn familie, zijn geboortegrond en verleden, maar kan dat niet doen op de oude manier. Hij worstelt met God, bevecht letterlijk en figuurlijk ruimte, doorgang, goede moed, nieuw leven. Met een nieuwe naam richt Israël zich op in het morgenlicht, klaar om op weg te gaan. Hij is niet ongeschonden uit de strijd gekomen, vanaf nu zal hij mank lopen, teken van het bevochten nieuwe leven in het licht.

Op welke manier worstelen wij met God, met de wereld om ons heen, met de schaduwen in onszelf? Hoe vinden we doorgang naar nieuw leven in het morgenlicht?

Overweging

Mensen van God,

Het is een bij uitstek vredig landschap, Bourgondië in de herfst, in de zon... Op een van de heuvels, omgeven door wijngaarden, akkerland en groene weiden ligt het dorpje Taizé. Ik merkte, toen ik op Facebook wat foto's plaatste, dat er heel wat mensen herinneringen hebben aan die plek. Ze zijn er pas nog geweest of wat langer geleden. Ze zijn er als student langere tijd geweest als purmanent/permanente, soms drie of zes maanden, soms een jaar. Of ze zouden heel graag een keertje gaan, maar het komt er maar niet van. Wie is er wel eens geweest?

Vorige week hadden we veel geluk met het weer, dus die vredige uitstraling werd alleen maar bevorderd. En dat is fijn, want het wil niet zeggen dat het voor iedereen pais en vree is in die week, op die heuvel in de zon.

Als je met een groep naar Taizé gaat, of als je in je eentje komt, dan ga je een week lang mee in het ritme. Drie gebedsmomenten staan centraal, s'morgens, s'middag en s'avonds. Er is bijbelstudie in de ochtend, corvee in de middag (of andersom) Je zingt de liederen, bidt de psalmen en houdt je intensief bezig met teksten uit de bijbel en in de stilte tijdens de gebedsmomenten heb je tijd om veel over jezelf, over wat er in je leven speelt en over je relatie met God na te denken. Dat is intensief en dan gebeurt er best wel eens wat.

Je wordt stilgezet, je wordt uit je normale patroon gehaald. Je hebt tijd om over dingen na te denken. Een van de studenten uit onze reisgroep kwam met het voorstel om de telefoon niet te gebruiken voor alle sociale media. Als je betrappt werd moest je op koffie trakteren. Het was mooi om te zien dat daardoor er veel directe communicatie was en je niet de hele tijd jongeren gebogen zag over hun mobieltjes. (Ik denk dat ik zo ongeveer de enige was die dus toch nog iets gepost heeft op Facebook, maar dat was natuurlijk voor het nut van het algemeen...)

Dat stilgezet worden, ruimte maken voor wat er in je leeft, open te staan voor waar je je ten diepste mee bezig houdt, dat kan onrustig maken.

Vragen komen boven: Hoe kijk ik eigenlijk aan tegen mijn leven, wie zijn daarin belangrijk? De pijn van het missen van mensen omdat ze belangrijk voor je zijn, maar die overleden zijn of gaan overlijden.

De vraag naar de keuzes die je maakt in je leven, studiekeuze, keuze voor werk, voor woonplek. Hoe te bouwen aan vriendschappen, een duurzame relatie. Op welke manier wil ik van betekenis zijn in de wereld, in de samenleving?

En welke rol speelt God en geloof in dit alles? Is het bepalend, is het wat meer op de achtergrond? Wil je er wel wat meer mee dan tot nu toe of heb je juist behoefte aan wat meer afstand.

Vragen, gevoelens, afwegingen en overwegingen, het kan een heel geworstel zijn...

Voor Jacob aan de Jabbok is het geworstel in die beruchte nacht existentieel. Jacob heeft tot dan toe zijn leven geleefd met veel onrust. Al bij het begin van zijn leven wilde hij graag de eerste zijn, de oudste.

Hij was in strijd met zijn broer om geboren te worden en hij werd de tweede. Hij pakte Esau bij zijn hiel. Zijn naam, Jacob, heeft ook wel de betekenis 'hielenlikker', 'hielenvastpakker'.

Hij bedriegt zijn vader door zich voor te doen als zijn broer Esau wanneer zijn vader, oud geworden en slechtiend, op zijn sterfbed het eerstgeboorterecht aan zijn oudste zoon wil geven. Hij zegent Jacob in plaats van Esau waarmee Jacob alles krijgt alsof hij de oudste zoon is.

Het leven van Jacob tot dan toe is eigenlijk het leven van een ander: zijn broer Esau.

Eigenlijk is Jacob niet zichzelf. Hij streeft naar alles wat niet voor hem bestemd is en komt er niet aan toe werkelijk zichzelf te zijn.

Nu staat hij voor een moeilijke stap in zijn leven. Hij is onderweg naar zijn vaderland en naar zijn broer Esau. Na een lange periode keert hij terug naar zijn land, met de angst in zijn hart hoe hij daar ontvangen zal worden. Hij heeft allerlei geschenken meegenomen om Esau mild en gunstig te stemmen. Zal hij deze geschenken wel willen ontvangen? Zal Esau hem wel willen ontvangen, hem willen vergeven? Hij vertrouwt er echt nog niet op. In het holst van de nacht, als het duister ons gevangen kan houden, helpt Jakob zijn vrouwen de rivier de Jabbok oversteken, de laatste barrière op weg naar zijn familiegrond. Hij blijft de hele nacht achter, alleen.

In die stilte en in dat duister ontstaat er een worsteling. Met wie worstelt Jacob? Met zichzelf, met zijn geschiedenis, met alles wat hij gedaan heeft om niet zichzelf te zijn, maar altijd te streven naar wat de ander heeft of kan krijgen? Vecht hij het in die zin uit met Esau, zijn grote broer?

Worstelt hij met God, van wie hij weet dat Hij alles in zijn leven heeft gezien en wellicht ook heeft beoordeeld dan wel veroordeeld?

In het gevecht blijkt dat Jacob de sterkste is. De ander ziet dat hij niet van Jacob kan winnen en raakt hem op een kwetsbare plek, zijn heup. Zo komt Jacob wel als sterkste uit de strijd, maar niet ongeschonden.

De ander laat zich niet kennen, ook niet als Jacob vraagt naar zijn naam. Wel vraagt de Onbekende Jacob naar zijn naam. En op die plek, na dit belangrijke gevecht krijgt Jacob een nieuwe naam. Van hielenlikker, hij die altijd de ander wil zijn komt hij tot zijn bestemming. Israel is zijn nieuwe naam: 'Hij die strijdt met God'.

Jacob beseft dat hij oog in oog heeft gestaan met God (hij noemt de plek waar het allemaal is gebeurd Pniel, dat betekent dat woord ook, voor Gods aangezicht staan, oog in oog met God staan) en beseft ook dat hij deze confrontatie heeft overleefd. In al zijn vechten, ook met mensen, met zijn broer, is hij in leven gebleven.

Deze nachtelijke gebeurtenis geeft Jacob vertrouwen, want God (als die het dan toch was) geeft dat vertrouwen, ook door hem de zegen te geven.

Zonder die zegen wil Jacob God niet laten gaan. De zegen die dit keer ook echt voor hem bestemd is.

Zo gaat Jacob, Israel dus nu, hij is eindelijk zichzelf, op weg, een gezegend mens, die zijn duisternis heeft doorvoeld, en hij ziet de zon opkomen.

Nu kan hij in het licht zijn broer aankijken. Zijn verleden achter zich laten en rechtop voor hem gaan staan.

Zo voorstelbaar, dit nachtelijk gevecht, het gevecht met je duistere kanten, waarin jaloezie en eigen onvermogen bevochten moeten worden.

Echt jezelf zijn, je eigen bestemming vinden is geen gemakkelijke opgave in het leven.

Dat je daarmee in verschillende fases van je leven op de een of andere manier blijft worstelen is niet raar,

maar het is ook goed om te weten dat je daarin niet alleen bent.

Dat de Onbekende misschien niet altijd zo duidelijk aanwezig is en geen pasklare antwoorden heeft. Maar dat je wel serieus wordt genomen, dat je kracht, ook in het gevecht wordt gewaardeerd.

En dat je je gezegend mag weten.

Zo moge het zijn.